

► **Notiuni Explicate: sistemul de tranzactionare al bursei**

Tranzactiile cu actiuni la bursa se fac printr-un sistem de tranzactionare electronic care conecteaza toate societatile de intermediere (Societati de servicii de investitii financiare, sau SSIF) la sistemele centrale ale Bursei de Valori Bucuresti (BVB). Astfel, ordinele de cumparare si de vanzare de actiuni preluate de orice SSIF sunt inregistrate in sistemul electronic al bursei si afisate pe ecranele de tranzactionare ale tuturor celorlalte SSIF.

Sistemul de tranzactionare a actiunilor BVB se numeste Horizon. O serie de elemente despre modul de functionare a acestuia vor ajuta potentialii investitori in actiuni sa inteleaga mai bine mecanismele bursiere.

Sistemul Horizon de inregistrare si executie a ordinelor este un sistem de licitatie electronica. Ordinele sunt afisate in sistem in ordinea celor mai bune preturi (ordinea descrescatoare a preturilor pentru ordinele de cumparare, si crescatoare a preturilor pentru ordinele de vanzare). Identitatea vanzatorilor si a cumparatorilor, sau a SSIF cu care acestia lucreaza, nu este prezentata in sistemul de tranzactionare asigurand confidentialitatea operatiunilor derulate.

In functie de parametrii tranzactiei, actiunile unui emitent se pot tranzactiona pe mai multe segmente ale sistemului de tranzactionare (numite si pietele). Pentru un investitor acest mecanism intern al sistemului de tranzactionare este de multe ori mai putin relevant: de derularea efectiva a tranzactiilor pe pietele corespunzatoare se ocupa angajatii SSIF, investitorul neavand nici o grija despre aceste detalii. Insa cunoasterea acestor mecanisme este utila, si poate deveni chiar foarte necesara pentru anumite tranzactii.

Cele mai importante pietele sunt piata Regular, Piata Odd Lot, Piata Deal si Piata Public Offers. Pe piata Regular se deruleaza cea mai mare parte a tranzactiilor cu actiuni; majoritatea covarsitoare a ordinelor clientilor se vor executa pe aceasta piata. Caracteristica de baza a pietei este ca accepta numai tranzactii in loturi de actiuni.

Un lot standard are 500 de actiuni; aceasta inseamna ca pe piata Regular se pot executa numai tranzactii al caror volum este multiplu de 500. Aceasta este o informatie utila atunci cand lansati ordine de cumparare si de vanzare, intrucat respectand aceasta regula va asigurati ca ordinele vor fi executate in modul cel mai eficient. Exista si exceptii: pentru actiunile MJ Maillis (MJM) lotul standard este de 10 actiuni, iar pentru actiunile Petrolexportimport (PEI) lotul este de 1 actiune.

Pe piata Odd Lot se executa ordinele cu volume sub un lot standard. Pe aceasta piata se vand de regula actiunile aferente cupoanelor distribuite prin Programul de Privatizare in Masa (sau diferentele de actiuni peste un numar intreg de loturi standard pentru aceste cupoane). O alta caracteristica a acestei pieti este ca pe aceasta se inregistreaza in sistem numai ordinele de vanzare; cumparatorii se vor multumi doar cu cumpararea actiunilor oferite la vanzare, si nu vor putea inregistra ordine de cumparare pe aceasta piata. Cu alte cuvinte, un ordin de cumparare a 17 actiuni TLV nu se poate inregistra in piata; singura varianta este executia unuia din ordinele de vanzare de pe piata Odd Lot (care poate cuprinde intre 1 si 499 de actiuni TLV) si vanzarea diferentei peste 17 actiuni—operatiune complicata

Definitie: Piata Regular este acel segment al sistemului electronic de tranzactionare al bursei pe care se tranzactioneaza loturi standard de actiuni

Un Lot Standard are de regula 500 de actiuni.

si complet ineficienta.

Pe piata Deal se inregistreaza tranzactiile de dimensiuni foarte mari, iar pe piata Public Offers se inregistreaza tranzactiile aferente ofertelor publice (operatiuni speciale pe care le vom prezenta intr-un numar viitor).

Pasul de cotare este variatia minima (in lei) a pretului unei actiuni si se determina in functie de pretul actiunii la un moment dat.

Un alt element util de stiut este pasul de cotare. Acesta exprima variatia minima (in lei) pe care o poate inregistra pretul unei actiuni. Cu alte cuvinte, daca ultimul pret al actiunilor BRD a fost 27.000, atunci nu se poate inregistra o tranzactie sau un ordin in piata cu actiuni BRD la un pret de 27.001 lei; la acest nivel de pret actiunile BRD pot creste sau scadea numai cu multiplii de 100 de lei. Pasul de cotare la care se tranzactioneaza o actiune depinde de pretul actiunii la momentul respectiv si se determina dupa urmatoarele reguli:

Pret actiune	Pas de cotare
Intre 1 si 999 lei/actiune	1 leu
Intre 1.000 si 4.999 lei/actiune	10 lei
Intre 5.000 si 9.999 lei/actiune	50 lei
Intre 10.000 si 49.999 lei/actiune	100 lei
Intre 50.000 si 99.999 lei/actiune	500 lei
Peste 100.000 lei/actiune	1.000 lei

Conform tabelului de mai sus, daca o actiune are pretul la un moment dat de 7.500 lei/actiune, atunci pretul ei poate varia numai cu multiplii de 50 lei/actiune. Astfel, un ordin de cumparare pe acea actiune la un pret exact de 7.510 lei/actiune nu se poate executa, dar unul la 7.500 sau la 7.550 lei/actiune este posibil. In momentul in care pretul actiunii depaseste 9.999 lei, atunci pretul poate varia numai cu multiplii de 100 de lei.